

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Datum
2025-10-07

Kopia:
kn.kl@regeringskansliet.se

Diarienummer: KN2025/01049

Halmstads kommuns yttrande över betänkandet bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)

Över lag är Halmstads kommun positiva till utredningens slutsatser. Det är efterlängtat att ansvarsfrågan såväl som kostnadsfrågan gällande klimatanpassningsåtgärder förtydligas. Kommunen är bland annat positiva till förslagen om öppna dagvattensystem, förslaget till medfinansieringsmöjligheter av klimatanpassningsåtgärder samt att staten tar ett samlat ansvar för anläggande av kustskydd. Det finns däremot ett antal frågor som kvarstår som behöver svaras på för att kommunen ska vara helt tillfreds med utredningens förslag och slutsatser. Bland annat anser kommunen att det är problematiskt att lagstifta om kapacitet i dagvattensystemet, att upphäva detaljplaner inom den tidsram som utredningen föreslår samt att det generellt är otydligheter i utredningen kring applicerbarhet och tidsramar för vissa åtgärder.

Halmstads kommuns synpunkter

Halmstads kommun är positiva till förslaget i avsnitt 8.1 och håller med författarna om att detta behöver vara sin egen punkt i miljöbalken eftersom nuvarande skrivning inte täcker samtliga tänkbara klimatanpassningsåtgärder.

Förslaget i 8.2 är positivt, en snabbare återställning av infrastrukturen efter en destruktiv naturhändelse ger ett mer robust och resilient samhälle som inte är lika sårbart för klimatförändringarnas effekter.

Förslagen i 8.3 är enligt Halmstads kommun välkomna, att genom lagstiftning tydliggöra att öppna dagvattenlösningar är en viktig del av ett modernt och effektivt vattenhanteringsarbete.

Att det i avsnitt 8.4 föreslås lagstiftas att dagvattensystemet ska ha kapacitet att hantera tioårsregn är problematiskt, det kommer innebära en betydande arbetsinsats och kostnad för VA-kollektivet för att upgradera befintligt dagvattensystem. Vidare finns det en risk att frågan om kapacitet i dagvattensystemet för ett tioårsregn kan bli så allomfattande att andra processer och skyddsbehov åsidosätts. Enligt Svenskt Vattens publikationer har VA-kollektivet ett ansvar upp till trettioårsregn beroende på planeringsområde, vem är då ansvarig för spannet mellan elvaårsregn och trettioårsregn?

Förslagen i avsnitt 8.6 anser kommunen är bra, och detta är något som Halmstad redan arbetat med i nuvarande översiktsplan.

Förslagen i avsnitt 8.7 är lite otydliga när de är applicerbara men verkar vara bra och användbara verktyg.

Förslaget i 8.9 är bra men kommunerna behöver längre tid på sig än förslaget ger för att ändra olämpliga detaljplaner. I avsnitt 13.5.3 beskrivs att man har tittat på tre kommuner och funnit att tre detaljplaner har behövts ändrats i genomsnitt per kommun. Här bör tilläggas att det var tre små kommuner som studerats. I större kommuner och/eller kommuner med stor klimatproblematik rör det sig förmodligen om fler detaljplaner som behöver ändras. För Halmstads del är bedömningen att det skulle krävas stora resurser för att ändra berörda detaljplaner inom sex år, resurser som skulle tas från övrig detaljplaneproduktion och därmed påverka kommunens utveckling inom andra områden som bostäder, verksamheter, skolor. Två års anstånd är även en kort tid för att hinna ta fram en ny detaljplan. Det hade förmodligen varit både bättre och enklare för kommunen med en ändrad lagstiftning så att det är möjligt att neka bygglov i klimatutsatta lägen. Att upphäva detaljplaner är i nuläget en kostsam och tidskrävande process. Kommunen ställer sig frågande till att kommunerna själva ska bära denna kostnad, det kommer krävas större personalresurser än vad kommunen förfogar över idag för att kunna genomföra detta arbete och anser att det hade kunnat vara aktuellt att fundera på statliga bidrag eller andra samordningsmodeller kring finansieringen av detta omfattande planarbete. Ett alternativ är att se över detaljplaneprocessen vid upphävandeplaner för att göra arbetet smidigare och mindre resurskrävande.

I samband med ovanstående blir det också relevant att fråga sig hur och vem som avgör digniteten av en risk? Vem avgör när lagstiftningen träder i kraft i den kommunala organisationen? Det är inte helt självklart att de som exempelvis arbetar med detaljplaner sitter på samma organisatoriska plats som de som utför analysarbetet. Kommunen hade önskat någon form av riktlinje från staten för att tydliggöra hur processen ska se ut.

Halmstads kommun publicerar riskkartor som är tillgängliga för allmänheten på sin hemsida redan idag, en aspekt som kan bli problematisk är ansvarsfrågan om det underlag kommunen föreslås skicka ut enligt avsnitt 8.10 är felaktigt, kommer kommunen bli skadeståndsskyldiga om verkligheten överträffar underlagen?

I avsnitt 8.11 anser kommunen att det är otydligt om föreskriften kommer gälla både för nybyggnation och befintliga verksamheter, eller endast nybyggnation. Ett förtydligande hade varit önskvärt.

Halmstads kommun anser att det är viktigt att betänkandets författningsförslag i kapitel 9 ska fullföljas gällande att staten ska ta ansvar för skyddet av kuststräckor av nationellt intresse. Detta ger Sveriges kuststäder möjligheten att bevaras och fortsätta utvecklas, tack vare att processen för att identifiera och slutligen skydda dessa sträckor initieras. Dessa utpekade kuststräckor ska utgöra riksintresse för kustskydd. Att vissa kommuner kan genomföra skyddsåtgärder kan vara potentiellt problematiskt, från en kommun till en annan kan lösningar och bedömningar skilja sig åt betänkligt, vilket gör att ett sömlöst översvämningsskydd längs den svenska kusten kan bli svårare att uppnå än om staten tog ansvar även för genomförandet.

Avsnitt 9.2.5 är ett intressant tankeexperiment men kommer med största sannolikhet vara omöjligt att genomföra i den skala som hade behövts. Kommunen ser flertalet svårigheter med detta förslag; byggnadstekniskt, ekonomiskt, miljömässigt och juridiskt kommer storskaliga lösningar av detta slag vara i princip omöjliga att faktiskt implementera.

Kommunen är tacksam att det kommer tillkomma en finansieringsmodell enligt kapitel 10, men en fråga som kommunen anser otydlig är gällande respektive fastighetsägares kostnad. I utredningen menar författarna att kostnaden för respektive fastighetsägare ska fastställas i ett avtal som fastighetsägare har rätt att överklaga. Denna process kan ta flera år vilket leder till frågan om denna kostnad kan räknas upp inför byggstart för att täcka upp eventuell inflation/materialkostnadsförändringar osv?

Övrigt

Halmstads kommun anser att regeringen ska arbeta fram nationella riktlinjer för klimatrelaterade risker, från vilket samlad grund av klimatscenario, tidshorisont och extremhändelse som statliga myndigheter ska utgå från, för att nationella beslut ska vara rättssäkra, transparenta och utgå från ett likvärdigt förhållningssätt till klimatförändringarna över landet. Riktlinjerna behöver spegla en nationell syn om att befintliga investeringar utgör en utgångspunkt och att Sveriges kuststäder ska kunna fortsätta bidra till landets tillväxt. Ett agilt förhållningssätt med successiv anpassning ska genomsyra riktlinjerna för att god samhällsekonomi ska uppnås i klimatanpassningen.

Halmstads kommun vill även trycka på vikten av att värna det kommunala planmonopolet i syfte att stärka Sveriges demokrati, förankring och lokalkännedom hos medborgarna i förhållande till förslaget om att upphäva detaljplaner.

För Halmstads kommun

Stefan Pålsson, kommunstyrelsens ordförande

Mattias Rossköld, kommundirektör